de langverwachte Veenmier (*Formica picea*) aan. Dit glanzend zwarte dier, dat veel op de Zwarte Houtmier gelijkt, is in ons land uiterst zeldzaam, en werd in 1939 zelfs als uitgestorven beschouwd. Sindsdien is ze echter weer op enkele plaatsen ontdekt. In het natuurmonument bouwde de Veenmier, zooals gewoonlijk, haar nest in het levende vochtige veenmos, vanwaar ze 's winters verhuist naar de hoogste en droogste bultjes van het Sphagnetum. Buiten het natuurmonument bleek ze echter ook nog voor te komen en zoowaar de turfafgraving overleefd te hebben; hier nestelde ze domweg in de rulle bruine turf.

Een tweede merkwaardige vondst deden we in de tropische kas van de tuinbouwschool te Frederiksoord. Hier bleek te leven de veel op de Slankmier gelijkende *Tetramorium guineense*, een Zuid-Amerikaansche mier, die in allerlei warme kassen in Europa is ingeburgerd, en ook in ons land wel bekend is.

Van deze rariteiten zullen de deelnemers in het kamp echter winig bemerkt hebben. Het doel van onze excursies was niet het vinden van zeldzaamheden; maar het waarnemen van gedragingen, en het zoeken naar verband tusschen plantengroei en bodem eenerzijds en de mierenfauna anderzijds. Juist de algemeene soorten hadden dus onze aandacht.

Prof. Dr. W. M. Docters van Leeuwen • Leersum

Gallenexcursies.

Mij was opgedragen de leiding te nemen bij het zoeken van gallen. Het was te voorzien, dat deze opdracht niet gemakkelijk te vervullen zou zijn. Gallen zoeken is een geduldwerk, het vinden gewoonlijk een toeval, men kan niet te voren weten, wat er gevonden zal worden. En als men met vele personen op excursie gaat, dan wordt het eerst recht moeilijk iets te vinden. Daarbij kwam nog, dat de gallen dit jaar zeer schaars waren, niet alleen in de omgeving van het kamp, maar ook op andere plekken in Nederland, waar ik zelf naar gallen zocht, was deze schaarste opvallend. Zelfs de anders zo algemene bladgallen op de gewone eik schitterden dit jaar door afwezigheid. Een dag was ik er op uit met Han Alta, zelf een enthousiast gallenzoeker, maar ofschoon wij langen tijd door de Lindevallei snuffelden, was de buit niet groot.

Voor mijn eigen collectie verzamelde ik ruim 30 gallen, maar de meeste behoorden tot de meer algemeen voorkomende soorten. Slechts twee vormen waren nog niet door mij in Nederland ge-

vonden. De ene was een galmuggal op *Saxifraga Pimpinella* L, veroorzaakt door *Kiefferia pimpinellae* KIEFF. De gal kwam voor vervullen zou zijn. Gallen zoeken is een gedulwerk, het vinden langs de straatweg van Steenwijk naar de Bisschopsberg. De andere gal werd ontdekt in de Lindevallei. Het is een opzwelling van de halmen van *Calamagrostis lanceolata* L., ook veroorzaakt door een galmug, nl. *Poomyia hellwigi* RUEBS.

Gedurende de excursies bestaat ook niet zo veel gelegenheid, om nader in te gaan op de bijzonderheden van de anatomie van de gallen en van de biologie van de galvormers, die het gallenprobleem zo aantrekkelijk maken. Meer gelegenheid was daartoe bij een korte voordracht, die 's avonds in het kamp gehouden werd.

Dr. G. P. Baerends • Leiden

Insectenwaarnemingen in de omgeving van Willemsoord.

Het slechte weer was vooral op de insectenexcursies van dit 12de Leiderskamp voor Natuurstudie een ernstige spelbreker. Het gebied is zeer rijk aan insecten, hetgeen ten nauwste samenhangt met de vele verschillende soorten landschappen, die we er aantreffen. Naast vochtige gebieden met een moerasplantengroei, zoals bijv. de Lindevallei en de poldergebieden in de kop van Overijsel, hebben we er de vele zandpaadjes door korenlanden en door de heide, de zandverstuivingen van ZW-Drente en de afgravingen van de Havelterberg en de Konijnenbergen. Bovendien vinden we langs vele wegen en langs de spoorbaan rijk met bloeiende planten begroeide bermen.

In de Lindevallei troffen we de Groote Vuurvlinder (*Chrysophanus dispar*) aan, een tantaluskwelling voor de prikkebeenen omdat hij nattuurlijk niet mocht worden gevangen. We zijn veel te blij, dat hij, na reeds als uitgestorven te zijn beschouwd, door P o l a k weer voor het eerst in Nederland is ontdekt. Hij is grooter en meer en helderder oranje geteekend dan de overal algemeene *Chrysophanus phlaeas* en de in de Lindevallei talrijke, bruin gekleurde *Chrysophanus dorilis*.

In hetzelfde terrein vonden we op de bladeren van waterdrieblad de rups van het avondrood (*Chaerocampa elpenor*). Deze rups, die ook op wilgenroosje voorkomt, is effen bruin, zeldzamer ook groen gekleurd en heeft op het 3de, 4de, en 5de segment aan beide zijden een witte, zwartomrande vlek. Raken we de rups aan, dan trekt hij de voorste segmenten binnen de ringen met de